

Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні

(21 травня 2003 р.)

Конгрес місцевих та регіональних влад Європи

Французька версія:

Charte européenne révisée sur la participation des jeunes à la vie locale et régionale

Англійська версія:

Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life

Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні.

Хартія, що не має статусу конвенції

Прийнята Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи (10 сесія - 21 травня 2003 р. - додаток до Рекомендації 128)

Текст Хартії можна отримати від Секретаріату Конгресу (webspire@coe.int) у такому вигляді:

- електронна версія: англійська, французька, німецька, італійська, російська;
- паперова версія: іспанська, турецька, шведська, польська, сербська.

Переклад з англійської здійснено Фондом сприяння місцевому самоврядуванню України.

Видання здійснено в межах програми «Муніципальні молодіжні слухання з питань впровадження положень Переглянутої Європейської хартії участі молоді у місцевому і регіональному житті» на замовлення Національної молодіжної педагогічної ради України за підтримки Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

© Національна молодіжна педагогічна рада України, 2006

© Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, 2006

© Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України, 2006

© Комсомольська міська рада, 2006

**ПЕРЕГЛЯНУТА ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ УЧАСТІ МОЛОДІ В
ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ НА МІСЦЕВОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Хартія, що не має статусу конвенції

**Прийнята Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи
(10 сесія - 21 травня 2003 р. - додаток до Рекомендації 128)**

Зміст

ВСТУП.....	5
ПРЕАМБУЛА.....	7
ПРИНЦИПИ	8
Частина 1: ГАЛУЗЕВА ПОЛІТИКА.....	9
I.1 Політика відносно спорту, дозвілля і суспільного життя.....	9
I.2 Політика підтримки зайнятості молоді і боротьби з безробіттям	9
I.3 Міське і життєве середовище, житлова політика і транспорт.....	10
I.4 Політика освіти і професійної підготовки, що сприяє участі молоді в житті суспільства.....	12
I.5 Політика мобільності і обмінів	12
I.6 Політика охорони здоров'я	13
I.7 Політика гендерної рівності	14
I.8 Спеціальна політика для сільської місцевості	15
I.9 Політика доступу до культури.....	15
I.10 Політика сталого розвитку та охорони навколишнього середовища	16
I.11 Політика боротьби з насильством і злочинністю	16
I.12 Антидискримінаційна політика.....	17
I.13 Політика відносно статевого життя	18
I.14 Політика доступу до прав і закону.....	18

ЧАСТИНА II: ІНСТРУМЕНТИ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ.....	20
II.1 Підготовка молоді до участі в суспільному житті	20
II.2 Інформування молодих людей	21
II.3 Заохочення участі молоді в житті суспільства за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій.....	22
II.4 Заохочення участі молодих людей в роботі ЗМІ.....	22
II.5 Заохочення молоді до безвідплатної праці і служіння суспільству.	23
II.6 Підтримка молодіжних проєктів та ініціатив.....	23
II.7 Розвиток молодіжних організацій	24
II.8 Участь молоді в неурядових організаціях (НУО) і політичних партіях	25
 Частина III: ОРГАНІЗАЦІЙНА УЧАСТЬ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ У МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ СПРАВАХ.....	 26
III.1 Молодіжні ради, молодіжні парламенти, молодіжні форуми.....	26
III.2 Підтримка структур, що забезпечують участь молоді в житті суспільства	28

ВСТУП

Основи того, що згодом стало Європейською хартією про участь молоді в житті суспільства на місцевому і регіональному рівні, були закладені на першій і другій конференціях по молодіжній політиці, організованих Постійною конференцією місцевих і регіональних влад Європи в Лозанні (червень 1988 року) і в Лланголлені (вересень 1991 року). Незабаром після цього в березні 1992 року Постійна конференція прийняла Резолюцію 237, в статті 22 якої мовиться про ухвалення Хартії.

В ознаменування 10-ї річниці Європейської хартії про участь молоді в житті суспільства на місцевому і регіональному рівні Конгрес місцевих і регіональних властей Європи Ради Європи спільно з Директоратом у справах молоді і спорту Ради Європи організував конференцію "Молодь - діяльна сила в своїх містах і регіонах". Загальна мета цієї Конференції, проведеної в Кракові 7-8 березня 2002 року, полягала в тому, щоб оцінити прогрес в плані залучення молоді протягом 10 років існування Хартії, а також обговорити шляхи подальшого розширення участі молоді, зокрема завдяки поширенню позитивного досвіду. Учасники Конференції прийняли Краківську декларацію, в якій вони підтвердили, що молоді люди є громадянами муніципальних утворень і регіонів, де вони живуть, так само як і представники будь-якої іншої вікової групи, і тому повинні мати доступ до всіх форм участі в житті суспільства, а також підкреслили і підтвердили необхідність активізації ролі молоді в розвитку демократичного суспільства, зокрема, в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні. Крім того, Конференція стала внеском в Інтегрований проект Ради Європи "Демократичні інститути у дії".

Учасники також закликали відповісти на нові виклики, що стоять перед молоддю в сучасному суспільстві. У зв'язку з цим вони звернулися до КМРВЕ і Консультативної ради з питань молоді Ради Європи з проханням призначити експертів для підготовки пропозицій щодо внесення змін в Європейську хартію про участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні з тим, щоб вона відображала нові виклики XXI століття, такі, як інформаційне суспільство і відсутність безпеки в містах.

У кінці 2002 і на початку 2003 року були скликані робочі засідання. Обговорення на цих робочих засіданнях стали основою для нинішньої редакції Хартії. Дана редакція Хартії складається з трьох розділів. У першому містяться рекомендації для місцевих і регіональних властей щодо проведення політики, що впливає на молодь в цілому ряді областей. У другому розділі мовиться про інструменти, що сприяють

більш широкому залученню молоді. Нарешті, в третьому розділі містяться рекомендації щодо створення інституційних умов, що забезпечують участь молодих людей.

ПРЕАМБУЛА

Активна участь молодих людей в процесі ухвалення рішень і діяльності на місцевому і регіональному рівні має важливе значення, якщо ми дійсно маємо намір побудувати більш демократичне, солідарне і процвітаюче суспільство. Участь у демократичному житті будь-якого співтовариства не зводиться до голосування або висунення своєї кандидатури на виборах, хоча і це вельми важливо. Участь у житті суспільства і активна громадянська позиція передбачають наявність прав, засобів, простору і можливостей, а де необхідно - і підтримку для участі в процесі ухвалення рішень і впливу на цей процес, а також участі в будь-яких формах діяльності з метою побудови кращого суспільства.

Місцеві і регіональні власті, як органи влади, що знаходяться найближче до молодої людини, покликані зіграти дуже важливу роль у справі залучення молоді. При цьому місцеві і регіональні власті можуть забезпечити, щоб молоді люди не тільки чули й дізнавалися про демократію та громадянське суспільство, але й мали можливість застосувати ці знання на практиці. Проте участь молоді в житті суспільства не обмежується лише формуванням активних громадян чи побудовою демократії в майбутньому. Для того, щоб участь у житті суспільства дійсно мала сенс для молодих людей, вкрай важливо, щоб вони могли впливати на рішення та дії в молодому віці, а не лише на пізнішому етапі свого життя.

Підтримуючи і стимулюючи участь молоді в суспільному житті, місцеві і регіональні власті сприяють соціальній інтеграції молодих людей, допомагаючи їм долати не лише проблеми та труднощі молоді, але й виклики сучасного суспільства, в якому часто домінують знеособленість і індивідуалізм. Проте для того, щоб участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні була успішною, постійною і осмисленою, потрібне щось більше, ніж розвиток або реорганізація політичних чи адміністративних систем. Будь-яку політику чи дію, покликану активізувати участь молоді в житті суспільства, має забезпечувати культурне середовище, що шанує молодь і враховує різноманітні потреби, обставини та сподівання молодих людей. При цьому обов'язково повинен бути присутній елемент розваги і задоволення.

ПРИНЦИПИ

1. Участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні повинна стати частиною загальної політики залучення громадян в суспільне життя, визначеної в Рекомендації Rec (2001) 19 Комітету міністрів державам-членам щодо участі громадян в суспільному житті на місцевому рівні.

2. Місцеві і регіональні власті переконані, що галузева політика повинна містити молодіжний вимір. У зв'язку з цим вони зобов'язались дотримуватись положень цієї Хартії і забезпечувати на практиці різні форми участі, які визначатимуться за погодженням і спільно з молодими людьми та їх представниками.

3. Проголошені в цій Хартії принципи та різні форми участі стосуються всіх молодих людей без дискримінації. Для досягнення цього слід звернути особливу увагу на залучення в життя суспільства на місцевому і регіональному рівні молодих людей з малозабезпечених верств суспільства, а також етнічних, національних, соціальних, сексуальних, культурних, релігійних та мовних меншин.

Частина 1: ГАЛУЗЕВА ПОЛІТИКА

1.1 Політика відносно спорту, дозвілля і суспільного життя

4. Місцеві і регіональні власті повинні підтримувати організовані соціально-культурні заходи, здійснювані молодіжними об'єднаннями і організаціями, молодіжними групами і суспільними центрами, які разом з сім'єю, школою та роботою є одним із стовпів соціальної єдності в місті або регіоні; вони є ідеальним каналом залучення молоді і проведення молодіжної політики в області спорту, культури, ремесел, мистецтва та інших форм творчості або самовираження, а також в сфері соціальної діяльності.

5. Для розвитку на місцях і в регіонах молодіжних об'єднань місцевим і регіональним властям належить, використовуючи відповідні заходи, надавати підтримку, зокрема організаціям, які готують працівників і керівників молодіжних клубів і організацій, а також фахівців по роботі з молоддю, які відіграють найважливішу роль в житті суспільства на місцевому і регіональному рівні.

6. Місцеві і регіональні власті мають заохочувати суспільні об'єднання до активного сприяння залученню молодих людей у діяльність своїх статутних органів.

1.2 Політика підтримки зайнятості молоді і боротьби з безробіттям

7. Економічні та соціальні умови, в яких знаходяться молоді люди, впливають на їх готовність і здатність брати участь у житті своєї громади. Якщо молоді люди не мають роботи або живуть в бідності, у них навряд чи будуть бажання, ресурси і соціальна підтримка для того, щоб стати активними громадянами, які беруть участь у житті суспільства на місцевому і регіональному рівні. Безробітні молоді люди швидше виявляться серед знедолених суспільством, і тому місцевим і регіональним властям слід розробляти політику та підтримувати ініціативи, направлені на зниження безробіття серед молоді.

8. У зв'язку з цим місцевим і регіональним властям слід:

І. розробити спільно з представниками молоді (включаючи тих, хто не має роботи або може її втратити), місцевими роботодавцями, профспілками, органами освіти, професійної підготовки і службами

зайнятості, а також молодіжними організаціями, політику і програми, направлені на усунення причин безробіття серед молоді і розширення можливостей працевлаштування молодих людей;

II. створити місцеві центри зайнятості для надання спеціалізованої допомоги і підтримки молодим безробітним у пошуку цікавої і стабільної роботи. Молоді безробітні повинні мати право брати участь в управлінні цими центрами, якщо вони того побажають;

III. підтримувати створення молодими людьми або групами молодих людей компаній, підприємств і кооперативів за допомогою надання фінансової та іншої підтримки, зокрема приміщень, устаткування, навчання і професійних консультацій;

IV. заохочувати молодь до експериментів з соціальною економікою, ініціативами місцевої самопомоги або кооперативами.

1.3 Міське і життєве середовище, житлова політика і транспорт

9. Спільно з представниками молодіжних організацій місцеві і регіональні власті повинні створити умови для вироблення політики формування міського середовища, направленої на створення більш цілісного і менш роздробленого життєвого середовища, сприятливого для соціальної взаємодії і формування якісного громадського простору.

10. Місцевим і регіональним властям слід проводити політику розвитку житлового господарства і формування міського середовища, залучаючи молодих людей до консультацій за участі місцевих і регіональних виборних представників, керівників економічних структур, лідерів спілок і архітекторів. Мета полягає в тому, щоб:

I. розробити програми формування більш гармонійного середовища, що сприяє самовираженню особи і зміцненню реальної солідарності між поколіннями;

II. сформувати злагоджену політику розвитку міського середовища, яка враховує соціальні та міжкультурні реалії мешканців при розробці програм житлового будівництва та/або реконструкції житла.

11. У тісній співпраці з молодіжними організаціями, організаціями квартирнаймачів та/або споживчими організаціями, службами комунального господарства і соціальними працівниками місцеві і

регіональні власті повинні сприяти розвитку або розвивати в рамках існуючих соціальних структур:

I. місцеві інформаційні служби пошуку житла для молодих людей;

II. місцеві механізми (наприклад, дешеві кредити, системи гарантування орендної платні) надання молодим людям допомоги в забезпеченні житлом.

12. Мобільність молодих людей забезпечується за рахунок легкого доступу до громадського транспорту, основними користувачами якого і є молоді люди. Така мобільність абсолютно необхідна для участі в суспільному житті і відчуття себе повноцінними громадянами.

13. Тому молодь слід долучати до організації роботи громадського транспорту на місцевому і регіональному рівні. Спеціальні тарифи повинні давати найбільш неблагополучним молодим людям можливість користуватись транспортом.

14. В сільській місцевості мобільність і транспорт є однією з найнеобхідніших умов, що взагалі визначають якість життя, а не тільки сприяють участі в суспільному житті. Тому місцевим і регіональним властям слід підтримувати ініціативи з розвитку транспорту в сільській місцевості, направлені на надання транспортних послуг (державних чи приватних, індивідуальних або колективних) і підвищення мобільності у сільській місцевості для таких груп, як молодь, яка в даний час виключена з суспільного життя, зважаючи на брак транспортних засобів.

1.4 Політика освіти і професійної підготовки, що сприяє участі молоді в житті суспільства

15. Школа є установою, де молоді люди не тільки проводять значну частину свого життя і де вони проходять програму формального навчання; це також місце, де багато в чому формуються їх погляди і життєві перспективи. Важливо, щоб молоді люди дізнавались про участь в житті суспільства і демократію ще в школі, щоб шкільні програми включали курси демократії, участі в суспільному житті і громадянського суспільства, підкріплені відповідними ресурсами. Водночас школа повинна бути також місцем, де молоді люди пізнають демократію в дії і де їх участь в процесі ухвалення рішень знаходить підтримку, стимулюється і сприймається всерйоз. Тому:

I. місцевим і регіональним властям слід активно стимулювати участь молодих людей в шкільному житті. Їм слід надавати фінансову і іншу підтримку, зокрема надавати молоді приміщення, в яких вони могли б створювати демократичні об'єднання учнів. Ці об'єднання повинні бути незалежними і самоврядними, а при бажанні, вони повинні мати право спільно з викладачами і адміністрацією шкіл брати участь в ухваленні рішень, пов'язаних з управлінням школою;

II. там, де місцеві і регіональні власті відповідають за зміст шкільних програм, їм слід забезпечити, щоб з учнями та учнівськими об'єднаннями постійно консультувались у питаннях шкільних програм та їх розробки. Їм слід також забезпечити включення в шкільні програми громадської та політичної освіти і забезпечення необхідної уваги та ресурсів для освітніх програм для всіх учнів.

1.5 Політика мобільності і обмінів

16. Місцевим і регіональним властям слід підтримувати об'єднання чи групи, що виступають за підвищення мобільності молодих людей (молодих робітників, студентів або добровольців) через політику обмінів, і розвивати політику зв'язків та усвідомлення себе громадянами Європи.

17. Місцевим і регіональним властям слід заохочувати молодих людей, їх організації та школи до активної участі в подібній міжнародній діяльності, в усіх видах обмінів і в європейських мережах. Ці власті повинні бути готовими надати їм фінансову підтримку з метою сприяння вивченню мов і міжкультурним обмінам,

а також обміну досвідом.

18. Вони мають залучати молодих людей та/або їх представників в споріднених комітетах та інших органах, відповідальних за здійснення таких обмінів.

1.6 Політика охорони здоров'я

19. З метою сприяння появі і реалізації ініційованих молоддю проектів, що відповідають концепції загального зміцнення здоров'я та динаміці громадського життя, місцевим і регіональним властям слід створити або розробити інституційний механізм для консультацій між молодіжними організаціями, виборними представниками та всіма соціальними і професійними групами, пов'язаними з соціальним забезпеченням і зміцненням здоров'я.

20. Зіткнувшись з руйнівною дією потягу до тютюну, алкоголю та наркотиків серед молодих людей, місцевій та регіональній владі слід запроваджувати, розробляти і просувати спільно з представниками молодіжних організацій і службами охорони здоров'я місцеву інформаційну політику і консультативні служби для молодих людей, які страждають від цих проблем, а також спеціальну політику підготовки соціальних працівників, волонтерів і керівників організацій, що займаються стратегією профілактики і реабілітації таких молодих людей.

21. Враховуючи нинішнє зростання кількості захворювань, що передаються статевим шляхом, місцевим і регіональним властям слід активізувати інформаційні кампанії і профілактичні заходи, орієнтовані на молодих людей, зміцнюючи таким чином в суспільстві дух солідарності, що дозволяє сформулювати такі соціальні відносини, при яких немає місця моралізаторству і сегрегації. Молодих людей та представників місцевих молодіжних організацій і служб охорони здоров'я слід активно залучати до розробки і проведення цих інформаційних програм і програм дій.

1.7 Політика гендерної рівності

22. У рамках політики створення оптимальних умов для рівної участі чоловіків і жінок у місцевих і регіональних справах місцевим і регіональним властям слід вжити конструктивних заходів для підтримки доступу молодих чоловіків і жінок до відповідальних посад у професійній сфері, в об'єднаннях, у політиці, місцевих і регіональних органах влади.

23. У межах своїх повноважень місцевим і регіональним властям слід сприяти проведенню освітньої політики, направленої на виховання дітей з наймолодшого віку у дусі рівності між жінками і чоловіками.

24. Для підтримання політики рівності між жінками і чоловіками місцевим і регіональним властям слід:

I. розробити середньостроковий план, направлений на усунення нерівності між молодими чоловіками і молодими жінками;

II. здійснити і оцінити заходи, направлені на створення рівних можливостей для дівчат і молодих жінок.

25. Для досягнення цієї мети така політика має надати дівчатам і молодим жінкам можливість:

I. одержувати конкретну інформацію про навчальні курси, що дозволяють отримати професійну кваліфікацію;

II. оволодіти професійними навичками, пропонуючи стипендії і спеціальні навчальні курси, у тому числі в професіях, які традиційно вважаються чоловічими;

III. навчати їх управляти суспільними справами, довіряючи їм повноваження на найвищому рівні на основі квотування посад для жінок;

IV. вживати фінансових заходів для того, щоб соціальні служби надавали допомогу дівчатам і молодим жінкам.

1.8 Спеціальна політика для сільської місцевості

26. Місцевим і регіональним властям слід враховувати різні потреби молодих людей в сільській місцевості при розробці і здійсненні заходів, направлених на залучення молоді в суспільне життя. Тому вони повинні:

I. забезпечити, щоб політика в сфері освіти, зайнятості, житлового господарства, транспорту і інших сферах відображала і враховувала особливі потреби молодих людей, що проживають у сільській місцевості. Ця політика повинна допомогти молодим людям, які хочуть жити в сільській місцевості. Молоді люди, що живуть у сільській місцевості, не повинні відчувати незручностей або стикатися з рівнем соціальних послуг і забезпечення нижчим, ніж у містах;

II. надавати фінансову й іншу підтримку молодіжним і іншим громадським організаціям, що діють у сільській місцевості. Ці організації можуть стимулювати суспільне і культурне життя в сільських громадах і можуть бути важливим засобом соціальної реалізації для молодих людей. Молодіжні й інші громадські організації не тільки грають важливу роль у стимулюванні участі молоді в житті суспільства; вони можуть також підвищити рівень життя і розв'язати такі проблеми, як сільська ізольованість.

1.9 Політика доступу до культури

27. Мистецтво і культура існують у багатьох формах, що постійно змінюються залежно від смаків, місця і часу. Проте вони є частиною минулої, сучасної і майбутньої спадщини особи і суспільства, яка формується зусиллями багатьох поколінь. У певному значенні вони є віддзеркаленням кожного суспільства. Молоді люди з їх культурним досвідом, здатністю до ініціативи, допитливістю і новаторством відіграють певну роль у цій культурній еволюції. Тому важливо забезпечити їм доступ до культури у всіх її формах і розширювати можливості для їх творчої діяльності, у тому числі і в нових областях.

28. Отже, для цього місцевим і регіональним властям слід спільно з молодими людьми і їх організаціями розробити політику, яка дозволить молоді реально брати участь у культурному житті, забезпечивши доступ до знань, культурницької і подекуди творчої діяльності, використовуючи відповідні методики.

1.10 Політика сталого розвитку та охорони навколишнього середовища

29. В умовах все більш очевидного погіршення стану навколишнього середовища місцевим і регіональним властям слід надавати фінансову підтримку освітнім проектам у школах і об'єднаннях, направлених на досягнення більш повного розуміння екологічних проблем.

30. Усвідомлюючи, що екологічні проблеми, в першу чергу, торкаються молоді, яка в майбутньому буде вимушена ліквідувати наслідки минулих помилок, місцевим і регіональним властям слід підтримувати заходи і проекти, направлені на підтримку сталого розвитку й охорону навколишнього середовища, залучаючи молодих людей і їх організації.

1.11 Політика боротьби з насильством і злочинністю

31. Враховуючи, що жертвами злочинності і насильства часто є молоді люди, і визнаючи необхідність пошуку адекватних відповідей на проблеми злочинності і насильства в сучасному суспільстві, а також необхідність безпосереднього залучення молодих людей у боротьбу з цими проблемами;

32. Місцеві і регіональні власті повинні:

I. включати молодих людей до рад з профілактики злочинності там, де вони існують;

II. працювати з молодими людьми, які можуть бути втягнені або вже втягнені в злочинну діяльність;

III. всіма наявними засобами боротися з насильством на расовому ґрунті;

IV. попереджати всі форми насильства в школах. Це слід робити спільно з усіма зацікавленими структурами, зокрема з органами освіти і поліції, викладачами, батьками і самими молодими людьми;

V. сприяти створенню мереж об'єднань і проектів, направлених на боротьбу з насильством і виховання терпимості як у школі, так і поза школою;

VI. робити все можливе для захисту молоді від сексуальної експлуатації, жорстокого та іншого поганого поводження, а також створювати структури для надання психологічної і матеріальної допомоги і конфіденційного консультування жертв.

33. Здійснюючи вищенаведене, місцеві і регіональні власті сприяють встановленню атмосфери довір'я і пошани між молодими людьми і органами державної влади, зокрема поліцією.

1.12 Антидискримінаційна політика

34. Місцевим і регіональним властям слід активно пропагувати права людини і заходи по боротьбі з дискримінацією меншин (включаючи молодих представників цих меншин), молодих людей з фізичними і розумовими вадами, а також інших груп населення, які можуть піддаватися дискримінації, і сприяти створенню багатокультурних громад шляхом інтеграції меншин з урахуванням їх різних потреб, звичаїв, культур і способу життя.

35. У зв'язку з цим місцевим і регіональним властям слід:

I. прийняти або підсилити антидискримінаційне законодавство з тим, щоб забезпечити всім громадянам рівний доступ до громадських місць, професійного навчання, шкіл, житла, культурної діяльності й інших сфер життя. Такий доступ повинен відстежуватися і гарантуватися спільними структурами за участі представників місцевої влади, меншин і самих молодих людей;

II. розвивати в рамках шкільних програм міжрелігійний діалог, виховувати учнів у дусі пошани до інших культур, нетерпимості до расизму і дискримінації.

I.13 Політика відносно статевого життя

36. Під час переходу від дитячої залежності від сім'ї, школи, релігійної громади й інших "авторитетів" до самостійного дорослого життя молоді люди можуть зіткнутися з різними питаннями, що стосуються їх особистих відносин (в сім'ї або вузькому колі, зі своїми однолітками, друзями або партнерами). Поява і задоволення їх сексуальних потреб не завжди відбувається легко, навіть коли молоді люди не готові визнати це. Крім того, спостерігається неуцтво відносно питань сексуального здоров'я і недовіра до офіційного ставлення до ризиків, пов'язаних з деякими формами сексуальної поведінки.

37. Для того, щоб допомогти молодим людям знайти свій шлях у цій області до здорового і наповненого відчуттями життя, місцевим і регіональним властям спільно з батьками школами і організаціями, що працюють у цій сфері, слід розвивати і підтримувати:

I. недирективне статеве виховання в школах;

II. організації і служби, що надають інформацію про взаєностосунки, форми статевого життя і планування сім'ї;

III. роботу з групами однолітків в цій галузі.

38. Молодих людей слід активно залучати до планування, практичної роботи і оцінки інформації, а також до роботи інших орієнтованих на молодь служб такого роду.

I.14 Політика доступу до прав і закону

39. Щоб жити разом, суспільство ґрунтується на правилах, які мають поважати всі. У демократичних суспільствах ці правила обговорюються та затверджуються виборними представниками громадян і набувають конкретного змісту, зокрема у законодавчих актах, у яких визначаються права і обов'язки всіх людей.

40. Із збільшенням кількості таких актів індивідууму стає все складніше дізнатися про них, дотримуватись і застосовувати їх, що створює нерівність між громадянами. Природно, що молодь найбільше стурбована цим явищем.

41. У зв'язку з цим місцеві і регіональні власті повинні полегшувати

молоді доступ до своїх прав:

I. розширюючи їх знання за допомогою розповсюдження інформації, зокрема в школах, групах однолітків та через інформаційні служби;

II. через реалізацію прав при підтримці служб, яким доручено допомагати молодим людям, коли вони того побажають;

III. забезпечивши участь молодих людей в розробці нових правил.

ЧАСТИНА II: ІНСТРУМЕНТИ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ

42. Для досягнення реальної участі молоді необхідно надати в розпорядження молодих людей певний набір інструментів. Це передбачає розвиток системи навчання молодих людей з питань участі в житті суспільства, постійне їх інформування, надання їм засобів комунікації, підтримку їх проектів і визнання та увагу до готовності молодих людей присвятити себе службі суспільству і безвідплатній праці. Участь можна вважати повноцінною лише в тому випадку, якщо визнається роль молодих людей в політичних партіях, профспілках і об'єднаннях і, найголовніше, коли здійснюються зусилля з тим, щоб підтримати молодіжні об'єднання, створені за участі й силами самих молодих людей.

II.1 Підготовка молоді до участі в суспільному житті

43. Місцеві і регіональні власті, усвідомлюючи провідну роль, яку відіграє школа в житті молодих людей, повинні забезпечити в школах підтримку і навчання участі молоді в житті суспільства, правам людини та неформальне навчання в школах. Вони також повинні забезпечити навчання і підтримку участі молодих людей у суспільному житті та у своїй місцевій громаді за допомогою:

I. професійного навчання викладачів і фахівців по роботі з молоддю з практичних питань участі молоді в суспільному житті;

II. всіх форм участі учнів в житті школи;

III. програм громадянської освіти в школах;

IV. навчання груп однолітків, надаючи необхідні приміщення й засоби та підтримуючи обмін позитивним досвідом.

II.2 Інформування молодих людей

44. Інформація часто є ключем до участі в суспільному житті, і право молодих людей на доступ до інформації щодо можливостей і питань, які їх цікавлять, все більшою мірою визнається в офіційних європейських і міжнародних документах¹, причому не тільки в контексті суспільного життя на місцевому і регіональному рівні.

45. Для того, щоб брати участь у діяльності і в житті своєї громади, або для того, щоб користуватися призначеними для них послугами і можливостями, молоді люди повинні знати про них. Участь у заходах і проектах, які цікавлять їх і які вони самі організують, часто є кроком у процесі їх заохочення до більш активної участі в житті суспільства, включаючи політичне життя.

46. Тому місцевим і регіональним властям слід підтримувати й удосконалювати існуючі інформаційні і консультаційні центри для молодих людей з тим, щоб якість наданих ними послуг відповідала потребам молодих людей. Там, де таких центрів не існує, місцевим і регіональним властям, а також іншим відповідним структурам слід сприяти і допомагати створенню належних інформаційних служб для молодих людей, у тому числі через існуючі структури, такі, як школи, молодіжні служби і бібліотеки. Слід вживати спеціальних заходів для задоволення інформаційних потреб груп молодих людей, яким складно отримати доступ до інформації (мовні бар'єри, відсутність доступу до Інтернету тощо).

47. Інформаційні служби для молодих людей повинні відповідати певним професійним принципам і стандартам². Органам державної влади слід забезпечити дотримання таких стандартів і їх постійне вдосконалення по можливості відповідно до набору узгоджених на національному (чи регіональному) рівні параметрів і стандартів якості. Молоді люди повинні мати можливість участі у підготовці, здійсненні і оцінці заходів і продуктів центрів/служб молодіжної інформації, а також представництва в їх керівних органах.

---

¹ Див., наприклад, Рекомендацію № R(90)7 Комітету міністрів Ради Європи відносно інформування та консультування молодих людей в Європі, прийняту 21 лютого 1990р.

² Див., наприклад, Європейську хартію інформування молоді, прийняту Європейським агентством з інформування та консультування молоді (ERYICA).

II.3 Заохочення участі молоді в житті суспільства за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій

48. Інформаційні і комунікаційні технології можуть відкрити нові можливості для інформування і залучення молодих людей у життя суспільства. Вони можуть бути використані для обміну найрізноманітнішою інформацією і, завдяки можливості інтерактивного спілкування, розширювати участь молодих людей. Тому місцевим і регіональним властям слід використовувати ці технології у своїй інформаційній політиці і політиці залучення молоді, за умови гарантії доступу до них для всіх молодих людей в тому, що стосується місць доступу і навчання цим новим інструментам.

II.4 Заохочення участі молодих людей в роботі ЗМІ

49. Молоді люди не тільки є великими споживачами продукції засобів масової інформації, але і самі можуть активно працювати в цій галузі, розширюючи таким чином можливості самовираження і беручи участь у підготовці інформації, яку публікують засоби масової інформації. Їх підхід до деяких тем дозволяє їм давати своїм одноліткам іншу, часто більш доступну інформацію. Така участь, крім того, дозволяє молодим людям зрозуміти побудову інформації і виробити необхідні критичні якості.

50. У зв'язку з цим місцевим і регіональним властям слід підтримувати створення і діяльність засобів масової інформації (радіо, телебачення, друкованої і електронної преси тощо), підготовлених молодими людьми і для молодих людей, а також відповідні програми професійної підготовки.

II.5 Заохочення молоді до безвідплатної праці і служіння суспільству

51. Слід підтримувати і заохочувати участь молоді в добровільній діяльності. В той час, коли молоді люди знаходяться під постійно зростаючим тиском, коли кожний з них зобов'язаний досягти успіху в навчанні і праці, важливо розвивати і визнавати безвідплатну працю. Тому місцевим і регіональним властям слід:

I. підтримувати створення добровільних центрів і розвивати ініціативи, направлені на підтримку і пропаганду участі молодих людей у безвідплатній діяльності, зокрема в інформаційно-пропагандистських кампаніях;

II. спільно з молодими людьми, організаціями добровольців, органами освіти і працедавцями розробити системи визнання і легалізації безвідплатної діяльності в рамках офіційної системи освіти і працевлаштування.

II.6 Підтримка молодіжних проектів та ініціатив

52. Молоді люди з їх надіями і бажаннями мають багато ідей, які можуть бути трансформовані в проекти і конкретні дії, корисні для всіх. При належній підтримці ці проекти, їх успіхи і невдачі також можуть допомогти молодим людям виховати в собі почуття відповідальності і самостійності, ставши, таким чином, активними членами суспільства. Тому місцевим і регіональним властям слід сприяти реалізації таких проектів, маленьких чи великих, залучаючи до їх здійснення фахівців і надаючи фінансову, матеріальну і технічну допомогу.

II.7 Розвиток молодіжних організацій

53. Відмінною особливістю молодіжних організацій є те, що вони в першу чергу відображають думки, обслуговують потреби і інтереси молодих людей. Крім того, саме в цих організаціях молоді люди можуть пізнати і випробувати на практиці можливості і виклики участі в прийнятті рішень і діях спільно з іншими молодими людьми. Це можуть бути і структуровані організації, і неформальні об'єднання молодих людей. Важливо, щоб молоді люди мали можливість за бажанням вступити до обраної ними молодіжної організації у своїй громаді. Молоді люди також повинні мати право на створення власних організацій, якщо вони того побажають, і на відповідну підтримку. Тому:

I. місцевим і регіональним властям слід виділити цільовим призначенням бюджетні кошти виключно для підтримки молодіжних організацій, які здійснюють діяльність або надають послуги, або виступають як рупор молоді у громаді або ж відстоюють її інтереси. Перевагу слід віддавати тим організаціям, якими управляють самі молоді люди і які діють в їх інтересах, проводять політику або мають системи, що забезпечують активну участь молоді;

II. місцевим і регіональним властям слід розвивати сповідуваний Радою Європи принцип спільного управління і систему ухвалення рішень спільно з молодими людьми і молодіжними організаціями в тих областях політики, що стосуються молодих людей. Важливо, щоб там, де існують такі структури спільного управління, молоді люди і молодіжні організації користувалися пошаною як повноправні партнери і, крім того, мали можливість не брати участі, якщо вони не бажають цього.

II.8 Участь молоді в неурядових організаціях (НУО) і політичних партіях

54. Динамічний, незалежний і активний неурядовий сектор є важливим елементом будь-якого дійсно демократичного суспільства. Важливо також, щоб інші сектори громадянського суспільства, такі, як політичні партії, були сильними і діяльними на місцевому і регіональному рівні. Участь у демократичному житті будь-якої країни, регіону або міста не зводиться до голосування раз у декілька років. Ось чому так важлива участь в НУО і політичних партіях, оскільки саме вони дозволяють на постійній основі залучати громадян до процесу ухвалення рішень і практичної діяльності, а також впливати на них. Тому вкрай важливо заохочувати і підтримувати участь молоді в суспільному житті своїх громад.

55. Місцевим і регіональним властям слід виділяти фінансові й інші ресурси НУО, які активно сприяють участі молодих людей у своїй діяльності, а також в демократичних структурах і процедурах ухвалення рішень.

56. Місцеві і регіональні власті спільно з політичними партіями повинні неупереджено сприяти залученню молодих людей в партійну політичну систему в цілому і підтримувати конкретні дії, зокрема, навчання.

Частина III: ОРГАНІЗАЦІЙНА УЧАСТЬ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ У МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ СПРАВАХ

57.Для реалізації галузевої політики, про яку йшлося в частині II, місцевим і регіональним властям слід створити відповідні структури або механізми, що дозволяють забезпечити участь молодих людей в ухваленні і обговоренні рішень, що їх стосуються.

58.Ці структури можуть приймати різні форми залежно від рівня, на якому вони створюються, як-от село, невелике місто, передмістя великого міста або навіть регіон. Вони повинні створювати умови для справжнього діалогу і партнерства між молодими людьми і місцевими та регіональними властями, а також дозволяти молодим людям і їх представникам бути повноправними учасниками політики, що їх стосується. Ці структури зазвичай мають бути представницькими і постійними та займатись усіма питаннями, до яких виявляють цікавість молоді люди. Крім того, можна передбачити створення спеціальної структури для обговорення або дій з якого-небудь конкретного питання. В якихось випадках може виявитися доцільним поєднувати різні форми.

III.1 Молодіжні ради, молодіжні парламенти, молодіжні форуми

59.Ефективна участь молоді в місцевих і регіональних справах повинна ґрунтуватись на розумінні молодими людьми тих соціально-культурних змін, що відбуваються всередині їх громади, і вимагає наявності постійної представницької структури, такої, як молодіжна рада, молодіжний парламент або молодіжний форум.

60.Така структура може формуватися за допомогою виборів, призначення представників молодіжних організацій та/або на добровільній основі. Її склад повинен відображати соціальну структуру громади.

61.Молоді люди повинні безпосередньо відповідати за проекти і відігравати активну роль у реалізації відповідної політики. З цією метою місцевим і регіональним властям слід створювати або підтримувати структури, що забезпечують їх активну участь.

62.Ці структури створюють фізичне середовище для вільного висловлювання молодими людьми своїх проблем, зокрема, підняття цих проблем перед властями, а також дають можливість направити їм

свої пропозиції. Підняті питань можуть, зокрема, включати питання, викладені в Частині I цієї Хартії.

63. Роль такої структури може охоплювати:

I. створення форуму для вільного висловлювання молодими людьми своїх проблем, що стосуються, зокрема, пропозицій і політики властей;

II. надання молодим людям можливості формулювати пропозиції для місцевих і регіональних властей;

III. можливість властей консультувати молодих людей з конкретних питань;

IV. створення форуму для розробки, відстеження й оцінки проектів, що передбачають участь молодих людей;

V. створення форуму для консультацій з молодіжними об'єднаннями і організаціями;

VI. сприяння участі молодих людей в інших консультативних органах місцевих і регіональних властей.

64. Надаючи молодим людям можливість висловлюватися і діяти по проблемах, що їх стосуються, такі структури навчають участі в демократичному житті і управлінні суспільними справами.

65. Тому слід заохочувати участь молодих людей в таких структурах і діяльність в рамках таких структур з тим, щоб сприяти можливості пізнати і на практиці опанувати принципи демократичного громадянського суспільства. А для тих молодих людей, які є ініціаторами проектів і діалогу з властями, такого роду структури служать ще і форумом для навчання основам демократичного лідерства.

66. Місцева і регіональна влада, як і самі молоді люди, виграють також від мультиплікаційного ефекту, який може дати участь молодих людей у таких структурах, зокрема, спонукаючи молодь до здійснення своїх громадянських прав, таких, як участь у виборах і інших формах голосування, включаючи референдуми.

III.2 Підтримка структур, що забезпечують участь молоді в житті суспільства

67.Для ефективного функціонування інституційні структури участі молоді (як формальні, так і неформальні) потребують ресурсів і підтримки. З цією метою місцеві і регіональні власті повинні виділяти таким структурам приміщення, фінансові кошти і надавати матеріальну підтримку, необхідну для забезпечення їх нормального і ефективного функціонування. Виділення таких коштів не виключає звернення цих структур по додаткову фінансову і матеріальну підтримку до інших джерел, таких, як приватні фундації і компанії.

68.Місцевим і регіональним властям слід забезпечити гарантовану підтримку структурам, що забезпечують участь молоді в житті суспільства. З цією метою вони мають призначати гаранта - особу або групу осіб, яка відстежувала б надання підтримки і до якої ці структури самі могли б звернутись у разі потреби.

69.Така особа або група осіб має бути незалежна від політичних структур і структур, що забезпечують участь молоді в житті суспільства, а їх призначення – узгоджуватись з обома структурами.

70.Крім гарантування вищезазначеної підтримки, функції цієї особи (осіб) можуть включати:

I. роль посередника між молодими людьми і вибраними місцевими і регіональними представниками з будь-якого питання, піднятого тією або іншою стороною;

II. роль заступника молодих людей перед місцевими і регіональними властями у разі напруженості між ними;

III. роль каналу спілкування місцевих і регіональних властей з молодими людьми;

IV.регулярну підготовку доповідей для молодих людей і місцевих та регіональних властей з метою оцінки рівня участі молодих людей в місцевому і регіональному житті, зокрема у формі реалізації проектів або участі у відповідних молодіжних структурах, а також наслідків їх участі.

ПРОГРАМА

«Муніципальні молодіжні слухання з питань впровадження положень Переглянутої Європейської хартії участі молоді у місцевому і регіональному житті»

5-7 липня 2006 року, м. Комсомольськ,
Полтавська область, Україна

Мета: Ознайомити молодь з Переглянутою Європейською хартією участі молоді у місцевому і регіональному житті, Європейськими принципами та положеннями налагодження партнерства молоді з органами місцевого самоврядування та здійснення молодіжної політики, забезпечуючи таким чином підвищення спроможності молодої людини інтегруватися у світову та європейську спільноту.

Актуальність програми: Окрім професійного та особистісного зростання, яке здобуває молода людина, долучаючись до процесів суспільно-економічного розвитку своєї місцевості, величезну користь від молодіжної участі мають регіональні влади, оскільки програмні рішення, розроблені у тісній співпраці із представниками нового покоління по-перше містять більше інноваційних ідей та підходів, а по-друге є більш публічно-зорієнтованими, що співпадає із державними пріоритетами України. Але за відсутності в Україні інституційованих механізмів участі молоді, які закладені у Переглянутій Європейській хартії участі молоді у місцевому і регіональному житті, непоінформованості з боку як молоді так і представників місцевих влад, українські громади позбавлені можливості використання подібного “молодіжного ресурсу”.

Організатори:

Національна молодіжна педагогічна рада України,
Комсомольська міська рада

За підтримки:

Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту
Полтавської обласної державної адміністрації

Партнери:

Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України,
Делегація України у Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи,
ПРООН, проект «Створення безпечного середовища для молоді України»,
Асоціація сприяння міжнародному бізнесу,
Корпус Миру США в Україні,
Програма «Партнерство громад»,
Фундація Україна-США

Сайт програми

«Муніципальні молодіжні слухання з питань впровадження положень
Переглянутої Європейської хартії участі молоді
у місцевому і регіональному житті»

www.eucharter.pedagog.org.ua

Всеукраїнська молодіжна громадська організація НАЦІОНАЛЬНА МОЛОДІЖНА ПЕДАГОГІЧНА РАДА УКРАЇНИ

Основною метою діяльності Всеукраїнської молодіжної громадської організації Національна молодіжна педагогічна рада України є сприяння розвитку громадянського суспільства та формуванню **нової високопрофесійної педагогічної еліти** в Україні.

Починаючи з утворення у 2002 році Національною молодіжною педагогічною радою було проведено різні освітні, виховні, інформаційні та пропагандистські акції та заходи, серед яких: навчання молодих кандидатів в депутати місцевих рад „Молодь і вибори”, в рамках якого видано „Посібник молодому кандидату у депутати”; інформаційна освітня кампанія щодо основних положень і принципів пенсійної реформи „Пенсійна реформа в Україні: бачення молоді”, інформаційно-освітня програма “Розробка та впровадження модулю з Європейської Хартії місцевого самоврядування для депутатів місцевих рад”, а також багато круглих столів, семінарів, тощо.

Разом з Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту реалізуються програми спрямовані на інформування української молоді щодо Європейських інституцій, зокрема Європейського союзу, Ради Європи, а також щодо основних європейських документів, таких, як переглянута Європейська хартія щодо участі молоді у місцевому і регіональному житті. У 2003 – 2005 роках Національною молодіжною педагогічною радою було реалізовано програму для лідерів шкільного та студентського самоврядування „Європейські стандарти участі молоді у житті своєї громади”.

Сьогодні активісти Національної молодіжної педагогічної ради працюють над реалізацією комплексної програми „Сучасна освіта України – європейські орієнтири” метою якої є створення публічного Інтернет-ресурсу для молодих вчителів щодо сучасних технологій викладання, можливостей для підвищення кваліфікації, обміну інформацією, тощо. Серед інших програм у 2005 році проведено інформаційно-освітній конкурс серед учнів „Моя Батьківщина: Україна очима дітей”, а також всеукраїнський сімейний фестиваль „Сім Я”.

Лідери Національної молодіжної педагогічної ради України впевнені, що освіта є основним чинником розвитку людської цивілізації і роль вчителя у розвитку України є надзвичайно важливою і значущою. Саме через виховання нової високопрофесійної педагогічної еліти Національна молодіжна педагогічна рада бачить свій вклад у розвиток нашої країни.

Головою Правління Національної молодіжної педагогічної ради України є Бейко Олександр, за освітою - вчитель фізики, інформатики та астрономії, магістр державного управління, аспірант Національної академії державного управління при Президентові України.

Адреса НМПРУ

Інтернет сайт: <http://www.pedagog.org.ua>,

E-mail: office@pedagog.org.ua

Конгрес місцевих і регіональних влад Європи
Рада Європі
Congress of Local and Regional Authorities of Europe
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex

Тел.: + 33 (0) 3 88 41 20 00
Факс.: + 33 (0) 88 41 27 51 або 37 47
Інтернет: <http://www.coe.int/cplr>
Ел.адреса: web.cplre@coe.int

Всеукраїнська молодіжна громадська організація
«Національна молодіжна педагогічна рада України»
National Ukrainian NGO "National Youth Pedagogical Council of Ukraine"
Інтернет: <http://www.pedagog.org.ua>
Ел.адреса: office@pedagog.org.ua

Програма «Муніципальні молодіжні слухання з питань впровадження
положень Переглянутої Європейської хартії участі молоді
у місцевому і регіональному житті»
Інтернет: <http://www.eucharter.pedagog.org.ua>